

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כתיבות
לפרשת שבוע

פרשת וישב

"אלה תולדות יעקב יוסף". כתוב בפסוק: "לכו חזו מפעלות אלוהים נורא עלילה על בני אדם". הקב"ה נורא עלילה מקיים דברו. כך בעלילות מתקיימים מראות הלילה בברית בין הבתרים. באמצעות יוסף מידת היסוד, מתקיימים דברי ה' לאברהם מידת החסד. חסד הוא שעשה הקב"ה בכל העלילה הגדולה הזו הנראית כיער מבוכים בקורותיו של עמנו, להעבירו ממעמד של משפחה למעמד של עם. ממשפחה מאור כשדים ומשבט בני יעקב, דרך כור ההיתוך של מצרים לצרוף הזהב ליצור עם (זו יצאתי לי), עם ישראל היוצא ממצרים להתגלות ה' בתורתו במעמד סיני (כדברי האלשיך הקדוש), הנפתולים הללו הנראים מקריים, אינם אלא תוכנית רבת עלילה לקיים דברו. עלילה זו מתגלגלת ביוסף, דיוקנו של יעקב דיוקן של מעלה.

"אלה תולדות יעקב יוסף" כל שאירע לזה אירע בזה. יוסף בן שבע עשרה שנה, יעקב שבע עשרה שנה במצרים. יעקב יצא את בית אביו וניתק ממנו עשרים ושתיים שנה, וכנגד יוסף נעלם ממנו ונשאר באבלו על יוסף עשרים ושתיים שנה. גורלם נראה זהה (מד"ר ותנחומא): זה אימו עקרה וילדה שניים (רבקה) וזה אימו עקרה וילדה שניים (רחל). זה נשטם ע"י אחיו עשו וזה נשטם ע"י אחיו. זה נתעלה בחלום וזה נתעלה בחלום. זה נגלו לו מלאכים וזה נגלה לו מלאך, (וימצאהו איש). זה גלה לחרן וזה גלה מצרימה. זה נטל בכורת אחיו עשו, וזה נטל בכורת אחיו דכת' "ניתנה בכורתו לבני יוסף". זה נגנב פעמיים בבית לבן, וזה נגנב פעמיים, (גנוב גונבת). יעקב מת ונחנט במצרים, יוסף מת ונחנט במצרים. זה השביע לקוברו בא"י וזה השביע לקוברו בא"י. הוא אומר "אלה תולדות יעקב יוסף" יש לתמוה על המשטמה הגדולה הזו שבין יוסף לאחיו. בני יעקב ישליכו אח לבור נחשים? אמנם יש רקע, "ויבא יוסף את דיבתם רעה", אוכלים איבר מן החי, חשודים על העריות, משפילים בני השפחות, (לדברי המדרש על כל אלה שילם יוסף במה שארע עימו), ובכ"ז דנים אח למיתה? ימכרו אח בגלל איזו כתונת פסים? "גונב איש ומכרו מות יומת"!!! לא חששו לצרת אביהם הזקן? אחים מוכרים את בן יעקב לישמעאלים בעשרים כסף, "ואביון בעבור נעליים"? מי הם, בית דין, סנהדרין? ויוסף עצמו, מה פשר חלומותיו? מה סיבה לספרם לאביו ולאחיו? על מה המאבק בבית יעקב?

תשובה: חשוב לזכור את מאבק האיתנים שבין יעקב ועשו חוזר כאן בלבוש אחר. שם המאבק על צביון העולם, כאן המאבק על צביון האומה.

יש להקדים: אין כאן בין יוסף לאחיו, מאבק אישי, יצרי, רכושני גשמי. [אין כאן סתם אנשים]. יש כאן מאבק שמיימי קדוש בין אנשי דעה על הכהונה, על המלכות, המקדש ומלך המשיח. מי יעבוד במקדש? ממי תצמח מלכות ישראל? ממי יבוא משיח? משיח בן יוסף או משיח בן דוד? בחלקו של מי ייבנה מקדש? בנחלת יהודה או בחלק בנימין? [גמ', רצועה יוצאת מתוך נחלת יהודה לבנימין למקום המזבח].

שורש העניין נטוע עוד בתרמית הלילה ההוא בבית לבן כשנתחלפה רחל בלאה, יעקב עבד "ברחל בתך הקטנה". באותו לילה דעתו ומחשבתו היו ברחל, אלא שבבוקר "והנה היא לאה". מלאה נולד ראובן הבכור, ללאה הבכורה. ורק אחר שנים נולד יוסף בכור רחל, שהייתה בדעתו באותו לילה.

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כתיבות לפרשת שבוע

השבטים בני לאה טענו "לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור". על כן המלכות והכהונה שלנו, בני הבכירה. יוסף טען שמלכות ומשיח, יהיו מבני רחל שהיא הבכירה **בדעתו** של יעקב, **בה ולמענה** עבד בבית לבן "ויאהב את רחל", בה נתן דעתו. הוויכוח **האם בטר מחשבה אזלינן או בטר מעשה אזלינן?** כוונה ומחשבה קובעת, או מעשה ותוצאה?

מעשה מואר הפסוק: "ויאמרו לו אחיו המלוך תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו"?!! בשלוח יעקב את יוסף, למרות שיוסף ידע שזו סכנת חייו בלכתו אליהם, ענה כמו יצחק לאברהם, "הנני" מוכן לשליחות אביו. "וימצאהו איש והנה תועה בשדה". **המלאך שלחו שלא מדעתו לייעודו**, לקיים הירידה למצרים. בראות האחים את יוסף. "ויתנכלו אותו להמיתו", **ישבו כבית דין והקב"ה עמהם**, אמרו: ישמעאל בכור נדחה מפני יצחק, עשו בכור נדחה מפני יעקב, **שמה בני לאה נדחין מפני בני רחל?! ויעוד זה בחלומותיו מתנשא למלוך!** ישבו ודנוהו למיתה. ולכן לא אכלו באותו יום עד שגמרו הדין כמו סנהדרין בדיני נפשות. רק אז, "וישבו לאכול לחם". לא היו כאן יצרים אלא חשבון ומעשה בית דין. השלכתו לבור היתה תיקון מה לספקות שבליבם. "וידנו לא תהיה בו". בא נורא עלילה ושילח אותו למצרים בכך מתקיימים חלומותיו. **הדא הוא דכת' נורא עלילה.**

הלקח החינוכי, הנו בליל פסח, ליל החינוך הגדול "והגדת לבנך" פותח במה שארע לאבינו יעקב בבית לבן. ללמדך, שחרף היות האדם, התלמיד בסביבה נגועה ומקולקלת כמו בית לבן, יש בו היכולת להתמודד ולהשתמר אפילו מפני אבי אביו של עמלק. המחנך יטמיע בתלמידים כלך שארע ליעקב בבית לבן, מתווה דרך לנו הבנים כיצד להלך ברחובות הסואנים הטעונים של היום. **לקח חינוכי נוסף**, כמעשהו במאבקי יעקב ועשו, שיצאו מבטן אחת ומבית אחד ונפרדו דרכיהם לשני עולמות סותרים. כך יש לראות במידה מסוימת את מאבקי יוסף ואחיו, שרק זכות יעקב הבטיחה סיום שונה. הנה **אחים מבית אחד לאב** קדוש מסוגלים במעשיהם לגרור לגזרות על עשרה הרוגי מלכות שהוצאו להורג כנגד מעשיהם של עשרת הבנים מול יוסף. **לקח חינוכי עיוני נוסף**, שלא תמיד יש להילחם לקרב את הקץ. יודע תעלומות הקב"ה מנהל את עולמו. הנהגת עולמו לא תשנה בעטיים של מעשי בני אדם נגד מה שנכתב ונגזר. הנה, למרות כל העלילה הגדולה, מחזה ברית בן הבתרים מתקיים.

שבת שלום לצוות המורים המחנכים